

Telers zaaien nog laat wintertarwe om stikstofruimte te houden

Zomertarwe voorkeur boven zomergerst

Het areaal zomergraan stijgt sterk. Waar niet voor half februari de wintertarwe de grond in kon, komt vaak zomertarwe of zomergerst. Dat kost stikstofruimte en er zijn enkele aandachtspunten bij de teelt.

Het areaal wintertarwe daalt met 70 tot 80 procent door de slechte zaaiomstandigheden in het najaar. „In ons werkgebied is tweederde van het areaal niet ingezaaid”, zegt Ko Francke van CZAV. In het midden en noorden van Nederland is uiteindelijk 85 procent van het geplande areaal ingezaaid met wintertarwe. Dat betekent dat het areaal zomergraan met ruwweg 25.000 hectare stijgt. Gemiddeld is het areaal zomertarwe in Nederland 16.000 tot 20.000 hectare, het areaal zomergerst 45.000 tot 50.000 hectare.

„Al in het najaar besloten telers om geen wintertarwe meer te zaaien en te kiezen voor zomergraan”, zegt Francke. „Onze telers hebben gemiddeld 5.000 hectare zomertarwe en 6.000 zomergerst; dit jaar wordt dat

respectievelijk 15.000 en 12.000 hectare.” Ook in de rest van Nederland was er een goede vraag naar zaaizaden van zomergraan. „Er is meer verkocht dan vorig jaar”, zegt Cornelis de Haas van Agrifirm Plant regio Noord.

Laat zaaien kost opbrengst

Na de jaarwisseling werd al volop zomergraan gezaaid. Ook wintertarwe ging nog de grond in. Na half februari is het te laat om wintertarwe te zaaien. Wintertarwe heeft een periode nodig dat de temperatuur onder de 5 graden ligt. Deze zogeheten vernalisatie zorgt ervoor dat de wintertarwe gaat schieten. Bij onvoldoende kou krijgt het gewas niet genoeg aren en dat betekent minder

opbrengst. De kans daarop neemt na half februari snel toe.

Zaaien na de jaarwisseling kost altijd opbrengst, zegt De Haas. „De late wintertarwe brengt niet meer op dan 9 ton per hectare. Een vroeg gezaaide zomertarwe brengt ook al snel 8 tot 9 ton per hectare op. De teeltkosten van zomertarwe zijn wat lager, onder meer door een kleinere zaaizaadhoeveelheid en door een lagere stikstofgift. Het kan dus snel uit om voor zomertarwe te kiezen.”

Uit onderzoek blijkt ook dat er bij zaaien in januari nauwelijks opbrengstverschil is tussen zomertarwe en wintertarwe. Dat na de jaarwisseling nog veel wintertarwe is gezaaid, heeft volgens De Haas ook te maken met de stikstofruimte. De gebruiksnorm voor

Aandachtspunten bij teelt zomergraan

• Grond moet geschikt zijn voor zaaien

Het allerbelangrijkste is dat inzaaien van het zomergraan gebeurt als de grond geschikt is. De grond herstelt nu niet meer. Alles wat door te vroeg zaaien wordt vernield, blijft het gehele seizoen parten spelen. Vooral gerst is gevoelig voor verdichting van de grond. Ook al wordt het april, het devies is: wachten tot de grond geschikt is. „Laat knoeien kan altijd nog. Vroeg knoeien is jammer”, zegt Aaldrik Venhuizen.

• Let op het duizendkorrelgewicht

Veel telers zaaien standaard 120 kilo zaaizaad per hectare. „Niet doen”, zegt Paul Hooijman. „De zaaizaadhoeveelheid is afhankelijk van het duizendkorrelgewicht.” Dat ligt meestal tussen 40 en 55 gram, afhankelijk van ras, jaar en partij. „De juiste zaaizaadhoeveelheid is globaal 3 keer het duizendkorrelgewicht. Is dat 40, dan is 120 tot 125 kilo zaaizaad per hectare nodig. Op slempgevoelige gronden komt daar 10 tot 15 kilo extra bij.” Voor een goede op-

brengst van zomertarwe moeten er 250 tot 275 planten per vierkante meter staan.

• Eerst kunstmest strooien, dan zaaien

Door kunstmest te strooien voor het zaaien, wordt de kunstmest tijdens het zaaien mooi door de bovenste grondlaag gewerkt. In de praktijk komt het voor dat telers eerst graan zaaien en vervolgens de kunstmest strooien. Is het na het zaaien droog weer, dan blijft de kunstmest

Op 10 december werd in Biddinghuizen nog wintertarwe gezaaid, met volop aandacht voor behoud van de structuur.

Deze laat gezaaide wintertarwe brengt niet per definitie meer kilo's op dan wanneer was gekozen voor zomertarwe.

wintertarwe ligt 90 kilo per hectare hoger dan die van zomertarwe.

Zomertarwe voorkeur

Bij zomergraan heeft zomertarwe de voorkeur boven zomergerst. „Zomertarwe is wat sterker”, zegt Paul Hooijman van DLV Plant. „Je kunt het wat zwaarder spuiten tegen onkruid. Het geeft ook een betere doorworteling dan zomergerst. Gerst kan bovendien minder goed tegen een slechte structuur; dat gaat dan al snel wat opbrengst kosten.” Bovendien is het saldo van zomergerst niet altijd even hoog of hoger dan dat van zomertarwe. Hooijman: „En goede brouwgerst levert gemiddeld 200 euro per hectare meer

op, maar je weet niet of dat het komend seizoen ook zo is.” De verwachting is dat de tarweprijzen zich op een wat hoger niveau blijven bewegen. De termijnmarkt in Frankrijk noteert voor tarwe voor komend najaar rond 240 euro per ton, brouwgerst noteert voor die periode een tientje hoger. Het areaal gerst is de afgelopen jaren in elk geval afgenomen, signaleert De Haas. „Gerst moet het saldo van tarwe goedmaken met een brouwpremie, maar de brouwwaardige gerst wordt op dit moment niet goed genoeg betaald.”

Zomergerst

Bij late zaai gaat de voorkeur uit naar

zomergerst. Francke: „Hoe later je zaait, hoe verder je oogstmoment naar achter schuift. Zomergerst is sneller rijp dan zomertarwe. Wil je op tijd van het land zijn om nog iets te doen met organische mest of groenbemesters, dan gaat dat beter met zomergerst.” Aaldrik Venhuizen van Agrifirm Plant is niet zo bang voor het latere oogsttijdstip van zomertarwe. „De vraag is niet in welke week je oogst, maar hoe het weer is. In augustus is het weer niet per definitie goed om te oogsten.” En het weer tijdens het groeiseizoen bepaalt ook nog veel. „Krijgen we een donkere zomer, dan rijpt het gewas zomaar een week later af. Heeft de zomer een hoog lichtniveau, dan kan dat het groeiseizoen wel met tien dagen verkorten.” ■

bovenop de grond liggen. „Het duurt dan lang voordat de planten ervan kunnen profiteren. Is het gortdroog, dan is al snel 30 tot 40 millimeter water nodig om de kunstmest in de grond te krijgen”, zegt Paul Hooijman.

• Maak groenbemester op tijd dood

Het komt niet vaak voor, maar in het graangewas kan de larve van de fritvlieg zorgen voor 10 tot 50 procent plantuitval doordat het beestje het groeipunt uit de planten vreet. Schade is te voorkomen door de groenbemester op tijd onder te ploegen. De larve overwintert in ruige groen-

bemesters. Als het graangewas acht tot tien weken na het onderploegen van de groenbemester bovenkomt, is de larve dood. Ook in een kaalgevreten groenbemester (door inscharen van schapen) overleeft de larve niet.

• Grassenbestrijding vraagt extra aandacht

Straatgras en duist komen in de graanteelt vaak voor. In wintertarwe zijn voor de bestrijding middelen toegelaten die in zomertarwe geen toelating hebben. „Dat zijn Atlantis, Hussar en Capri Twin”, zegt Aaldrik Venhuizen. „Wil je in zomertarwe grassen bestrijden, dan ben je

aangewezen op Puma.” Dat middel werkt echter niet op straatgras.

• Mangaangebrek op zavel

Op zavel en zanddalgronden met een hogere pH kan mangaantekort voorkomen. Zomergranen zijn daarvoor in het voorjaar gevoeliger dan wintergranen, zegt Aaldrik Venhuizen. Wintergranen hebben op dat moment al een goed ontwikkeld wortelstelsel. Zomergranen hebben dan een beginnend wortelstelsel en kunnen daardoor minder mangaan opnemen.